OANA BELDIANU
(Iaşi)

ASPECTE ALE INTONAŢIEI GRAIULUI DIN MUNTENII DE SUS

1. Introducere

Atestat în anul 1803, Muntenii de Sus este situat la 6 km de judeţul Vaslui. Localitatea este inclusă în reţeaua punctelor NALR – *Moldova şi Bucovina*, pct. 610, fiind anchetată de Vasile Arvinte. Graiul din Muntenii de Sus este descris ca fiind „insular", cu particularităţi ardeleneşti – africatizarea dentalelor *t, d* şi a oclusivelor palatale *c, g*, deschiderea unor vocale, prezenţa ambelor arii de palatalizare. Locuitorii înşişi declară că „după tradiţia locală, oamenii din sat sunt veniţi, de mai multe generaţii, din Bucovina şi din Ardeal" (NALR – *Moldova şi Bucovina. Date*, p. 298–299).

Ipoteza de lucru. Pornind de la constatarea cercetătorilor că graiul din Muntenii de Sus prezintă caracteristici fonetice ardeleneşti şi bucovinene, în comunicarea noastră, prin analiza intonaţiei, aducem argumente pentru confirmarea ipotezei că migrarea populaţiei nu a avut loc direct din Ardeal, ci indirect, prin Bucovina. Toponimul „Muntenii de Sus" reprezintă un argument în favoarea ipotezei enunţate: locuitorii din Bucovina se numesc munteni, apelativul pentru ceilalţi fiind „ţăreni" sau „di pi ţară".

Obiective: I. descrierea unor aspecte ale intonaţiei graiului din Muntenii de Sus; II. prezentarea comparată a intonaţiei care este specifică graiului din Muntenii de Sus cu intonaţia graiului din Ardeal, respectiv Bucovina.

Metodologia cercetării. Metodologia cercetării noastre respectă directivele proiectului AMPER, atât în ceea ce priveşte culegerea da-

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

telor, cât şi prelucrarea lor acustică prin intermediul rutinelor realizate în cadrul proiectului[1]. AMPER îşi propune, în primul rând, stabilirea principalelor modele intonaţionale romanice: enunţiative şi interogative „neutre" – enunţuri rostite fără focalizarea unor constituenţi –, prin analiza enunţurilor cu structura SVO, de tipul *twp: Nevasta vede pasărea*. Chestionarul AMPER-ROM (pentru limba română) conţine, datorită specificului intonaţional al negaţiei româneşti *nu*, şi variantele negative ale enunţiativelor şi interogativelor.

Corpusul analizat. Pentru cercetarea noastră am utilizat materialul din arhiva AMPROM (anchetele au fost realizate de Adrian Turculeţ, iar prelucrarea datelor, de Oana Panaite şi Adrian Turculeţ). Am reţinut din corpusul fix enunţurile cu structura sintactică SVO, fără extensiuni sintagmatice, având cuvintele în poziţie iniţială şi finală de enunţ oxitone, paroxitone şi proparoxitone, prezentate în funcţie de cele două modalităţi – enunţiativă şi interogativă, cu variantele afirmativă şi negativă:

– kwt: *Un căpitan vede nevasta*;

– pwt: *Pasărea vede nevasta*;

– twk: *Nevasta vede un căpitan*;

– twp: *Nevasta vede pasărea*.

Fiecare enunţ are cel puţin trei repetiţii. Nu ne-am propus „focalizarea restrânsă" a unui anumit constituent, ci am încercat să obţinem enunţuri neutre, cu focalizare largă, doar cu emfaza modală inerentă realizării interogativelor.

Informatorii. Informatorii sunt N.A.F. – femeie de 78 de ani, M.L. – bărbat de 58 de ani, respectiv L.M – bărbat de 64 de ani. Originari din Muntenii de Sus, la fel ca părinţii lor, bărbaţii au terminat ciclul gimnazial în localitate şi au urmat diferite şcoli profesionale (cu profil de chimie şi tehnologia realizării mobilei); femeia are mai puţin de 4 clase.

[1] Mulţumim lui Florin Beldianu, care a adaptat scripturile din Matlab realizate de Antonio Romano pentru a genera reprezentările grafice din comunicarea noastră.

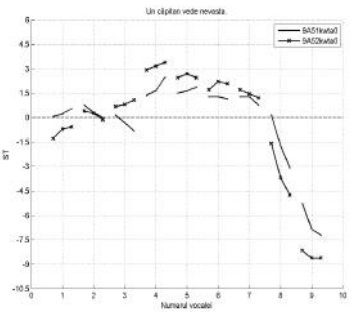
BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

2. Aspecte ale intonaţiei graiului din Muntenii de Sus

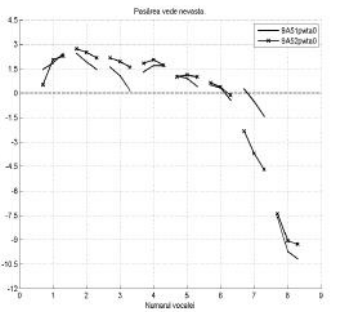
2.1. Enunţiativele afirmative (kwta, pwta, twka, twpa)

Toate unităţile accentuale sunt marcate prin accente tonale. Primul accent tonal realizează şi primul vârf pe silaba accentuată, cu o ridicare medie de aproximativ 2,5 sT peste frecvenţa laringiană medie (Flm); al doilea vârf tonal cu o medie de 2,5 sT este pe silaba accentuată a verbului. În enunţul de tipul *twpa*, al doilea vârf tonal se menţine şi pe a doua silabă a verbului. Conturul terminal (CT) prezintă frecvenţa fundamentală (F0) în coborâre, având panta mai pronunţată pe silaba accentuată; ultima silabă a enunţului are o proeminenţă negativă de aproximativ 8 sT, cu variaţii în funcţie de tipul accentual: 9 sT dacă elementul final este paroxiton (*kwta, pwta*), 7 sT, pentru paroxiton (*twpa*), ajungând la doar 2 sT pentru oxiton (*twka*). Când primul constituent ale enunţului este proparoxiton (*pasărea*), vârful tonal se aliniază pe silaba posttonică (aproximativ 2,5 sT peste Flm).

9A51kwta0 vs. 9A52kwta0

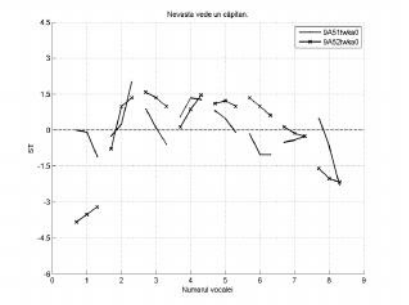

9A51pwta0 vs. 9A52pwta0

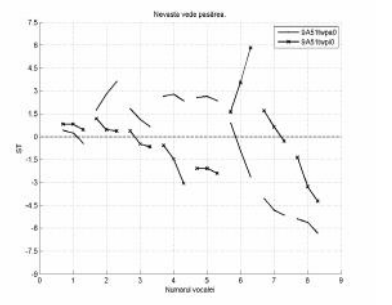

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

9A51twka0 vs. 9A52twka0

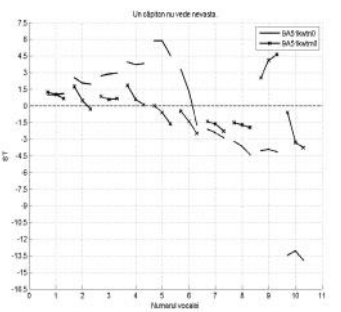
9A51twpa0 vs. 9A52twpa0

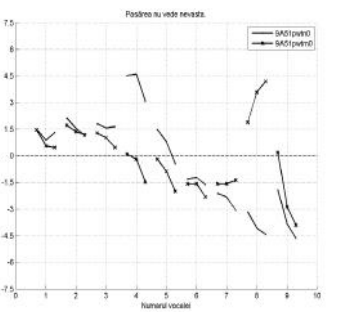
2.2. Enunţiativele negative (kwtn, pwtn, twkn, twpn)

Adverbul *nu* realizează în toate aceste enunţuri „silaba proeminentă". Accentul/accentele tonale precedente sunt de regulă mai puţin reliefate. După o reliefare a primei silabe accentuate – 4 sT în enunţurile cu primul constituent oxiton (*căpitán*), 3 sT în paroxiton (*nevásta*) sau a silabei posttonice în proparoxiton – *păsărea* (1,5 sT), de regulă se formează pe vocala *u* din *nu* un accent tonal circumflex ascendent-descendent, „specific emfazei" (Turculeţ *et alii* 2008, p. 33–34), cu vârful la aproximativ 5 sT (250 Hz) peste Flm, după care F0 coboară abrupt intrasilabic şi pe silaba accentuată a verbului: *véde* şi apoi treptat, până la punctul cel mai de jos al enunţului – cu 3,5 sT sub Flm.

9A51kwtn0 vs. 9A52kwtn0

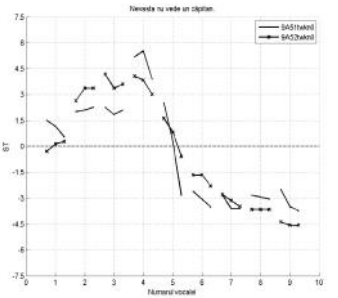

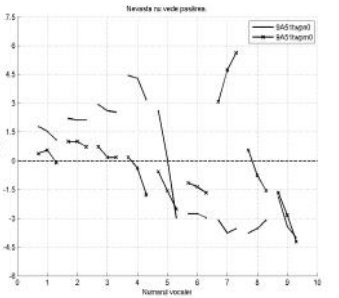
9A51pwtn0 vs. 9A52pwtn0

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

9A51twkn0 vs. 9A52twkn0 **9A51twpn0 vs. 9A52twpn0**

În unitatea tonală *nu vede* din enunţurile de tip *twkn* şi *twpn* produse de informatorul 1, adverbul *nu* se remarcă prin preponderenţa tonală pozitivă, în timp ce *vede* se reliefează prin cea mai mare durată şi intensitate din enunţ: 101 ms şi 79 dB în *9A51twkn* (aceeaşi intensitate şi o durată comparabilă – 90 ms – caracterizează vocala accentuată din *nevasta*); 108 ms şi 78 dB în *9A51twpn* (intensitatea este mai mică decât a vocalei accentuate şi a celei posttonice din *nevasta*, dar comparabilă – 79 dB).

Adverbul *nu* se remarcă şi la informatorul masculin prin preponderenţa tonală pozitivă, dar durata şi intensitatea vocalei accentuate din *nev**á**sta* sunt mai mari decât parametrii corespunzători ai vocalei accentuate din *v**é**de* – vocala *a* – 83 ms şi 81 dB în *9A52twkn*, 91 ms şi 80 dB în *9A52twpn*, faţă de ***é*** din *v**é**de*: 79 ms şi 80 dB în *9A52twkn*, respectiv 80 ms şi 81 dB în *9A52twpn*.

2.3. Interogativele totale afirmative (pwti, twki, twpi)

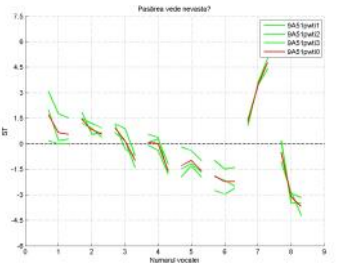
Structura accentuală a ultimului constituent – oxiton, paroxiton, proparoxiton determină, în aceste enunţuri, conturul intonaţional care prezintă doar două accente tonale, verbul nedezvoltând, pe lângă accentul lexical, şi un accent tonal.

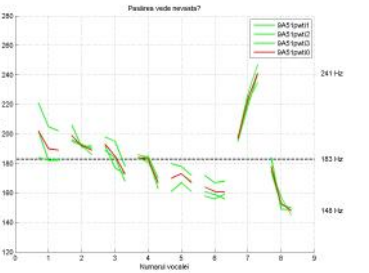
În *pwti*, primul accent tonal se află la începutul silabei accentuate: *p**á**(sărea)* – 202 Hz, la diferenţă mică faţă de vocala posttonică – 199 Hz; tonul coboară pe finalul vocalei accentuate a verbului *v**é**(de)* cu –1,5 sT sub Flm (aceasta prezintă un accent circumflex), păstrând

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

un contur relativ plat pe ultima silabă a verbului, apoi coboară în trepte pe silabele următoare până la începutul ultimei vocale accentuate, atingând 241 Hz, cu 4,6 sT peste Flm şi coboară pe ultima silabă a enunţului până la punctul cel mai de jos, 148 Hz, situat la –3,4 sT sub Flm.

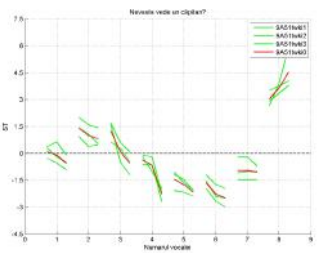
9A51pwti0

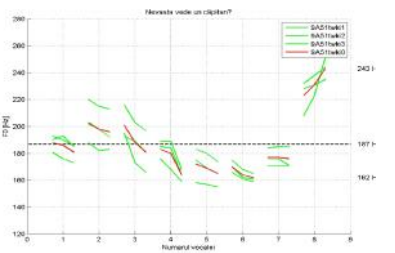

În *twki* primul vârf tonal: *nev**á**sta* atinge, în medie, 203 Hz, cu 1,5 sT deasupra atacului primei vocale (care are loc puţin peste Flm – 188 Hz faţă de 187 Hz=Flm); după coborârea tonului pe vocala posttonică, acesta coboară mai puţin pe începutul silabei accentuate a verbului *v**é**(de)*, apoi abrupt intrasilabic până la 164 Hz, cu –2,2 sT sub Flm, apoi urcă la 172 Hz pe ultima silabă a verbului (rostită împreună cu articolul nehotărât *un* în diftongul *i̯u*), pentru a coborî treptat pe prima silabă a ultimului constituent al enunţului la 162 Hz, de unde începe să urce pe silabele următoare, atingând maximul de 243 Hz, cu 4,5 sT peste Flm, pe finalul ultimei vocale accentuate.

9A51twki0

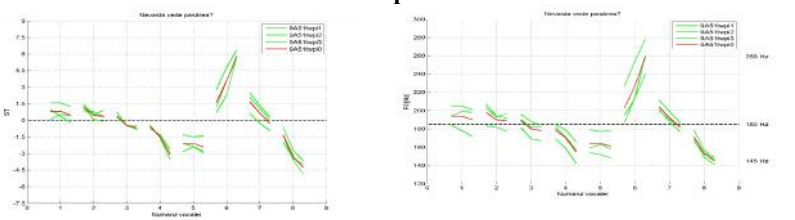

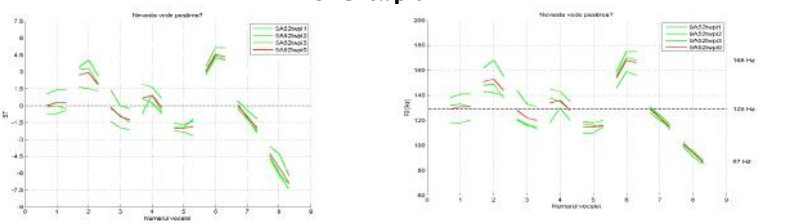
BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

În *twpi* primul vârf tonal este poziţionat diferit la cei doi informatori – pe începutul silabei accentuate: *nevásta*, la 198 Hz, cu 1,3 sT peste Flm, la informatorul 1, dar pe mijlocul silabei accentuate: *nevásta*, la 153 Hz, în medie cu 3 sT peste Flm, în cazul informatorului 2, unde prezintă un accent tonal circumflex. F0 coboară intrasilabic (la informatorul 2) şi silabic (la ambii informatori), apoi tonul are un contur diferit la fiecare informator – **coboară** la informatorul 1 pe silaba accentuată a verbului *vé(de)* atingând 155 Hz, cu –3 sT sub Flm, începe să urce pe ultima silabă, ajungând pe prima silabă accentuată a ultimului cuvânt al enunţului la un vârf tonal de 259 Hz, la 5,9 sT peste Flm, apoi F0 coboară pe ultimele două silabe neaccentuate până la punctul cel mai de jos: 145 Hz, cu –4,4 sT sub Flm; dar **urcă** la informatorul 2 pe mijlocul silabei accentuate a verbului *vé(de)* realizând un al doilea vârf tonal la 136 Hz, apoi coboară intrasilabic şi pe ultima silabă. Ultimul accent tonal este circumflex pe *pá*sărea, cu vârful la 168 Hz, la 4,5 sT peste Flm, apoi F0 coboară intrasilabic şi pe ultimele două silabe ale enunţului până la punctul cel mai de jos: 87 Hz, cu –7 sT sub Flm.

9A51twpi0

9A52twpi0

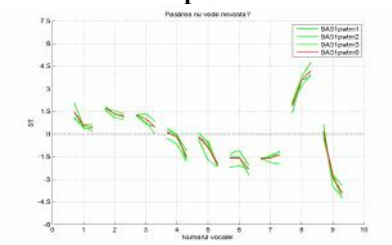

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

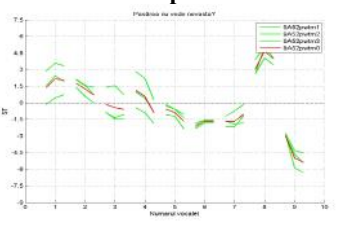
2.4. Interogativele totale negative (pwtm, twkm, twpm)

Conturul intonaţional este similar cu cel al interogativelor afirmative; adverbul *nu* are un ton descendent, marcând începutul conturului tonal descendent în trepte al F0 care, precum în cazul interogativelor totale afirmative, creşte doar pe silaba accentuată a ultimului cuvânt al enunţului, unde se realizează şi vârful accentului tonal final – pe sfârşitul vocalei accentuate, la informatorul 1, şi pe mijlocul silabei accentuate la informatorul 2, indiferent de structura accentuală a ultimului constituent al enunţului. În cazul informatorului 2, accentul tonal final devine circumflex.

9A51pwtm0

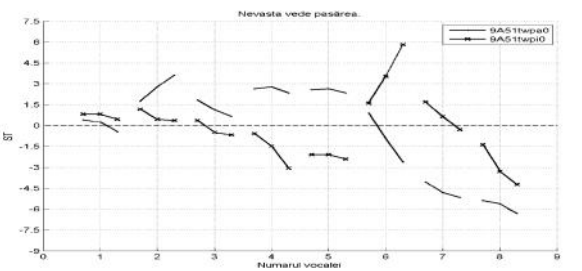
9A52pwtm0

2.5. Comparaţie între enunţiative vs. interogative

Analiza contururilor intonaţionale din graficul *twpa* vs. *twpi* este relevant pentru toate tipurile de enunţuri analizate, indiferent de structura accentuală a ultimului element al enunţului.

9A51twpa0 vs. 9A51twpi0

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

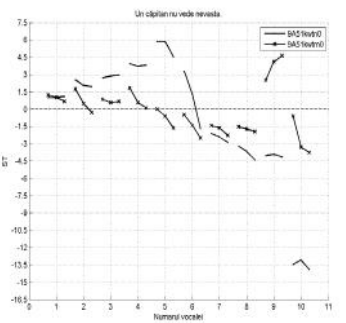
În enunţiativă, primul vârf tonal este mult mai înalt, accentul tonal iniţial fiind mai puţin marcat în interogativă; după limita sintagmatică, tonul creşte marcând al doilea accent tonal pe verb, după care coboară treptat şi abrupt pe ultima silabă a verbului şi pe ultimele silabe ale enunţului.

În interogativă, după primul accent tonal, tonul coboară treptat pe verb, intrasilabic – pe silaba accentuată – şi pe ultima silabă, realizând un contur intonaţional relativ plat, urcând apoi brusc pe ultima silabă accentuată, unde realizează şi al doilea vârf tonal.

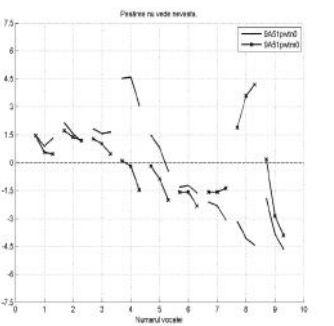
Diferenţierea celor două contururi începe pe silaba accentuată a verbului. Tonul final descendent al enunţiativei se termină, în toate tipurile de enunţ, mai jos decât tonul descendent (mai înalt) al interogativei.

În varianta negativă de realizare a enunţurilor enunţiative şi interogative absolute, diferenţierea începe cu adverbul *nu* – în enunţiative, tonul urcă foarte mult pe negaţie, apoi coboară abrupt pe silaba accentuată a verbului şi treptat până la sfârşit, în timp ce în interogative, tonul rămâne jos pe *nu* şi pe silabele următoare, marcând o creştere bruscă pe silaba accentuată finală.

9A51kwtn0 vs. 9A51kwtm0

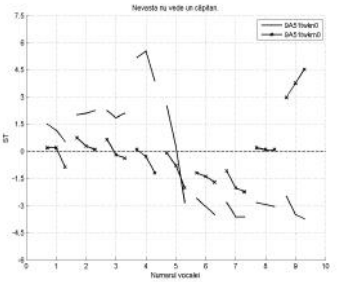

9A51pwtn0 vs. 9A51pwtm0

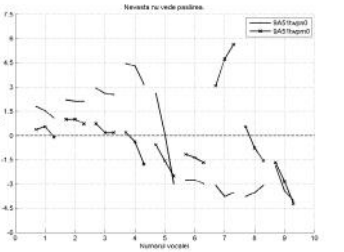

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

9A51twkn0 vs. 9A51twkm0

9A51twpn0 vs. 9A51twpm0

3. Comparaţie cu intonaţia graiului din Mureşenii Bârgăului (comuna Tiha Bârgăului) şi Prăleni (comuna Poiana Stampei)

Situate de-o parte şi de alta a Carpaţilor Orientali, pe drumul european care face legătura între Moldova şi Transilvania, cele două localităţi s-au format în urmă cu mai mult de două sute de ani, după realizarea acestui drum peste pasul Tihuţa. La formarea comunei bucovinene, un rol important l-au avut migraţiile din Nord-Estul Transilvaniei – numeroase particularităţi fonetice probează acest fenomen.

3.1. Enunţiativele afirmative

Conturul intonaţional neutru al enunţiativelor prezintă în toate graiurile analizate tendinţa de a marca unităţile accentuale şi prin accente tonale. Dacă în graiul din Mureşenii Bârgăului şi din Prăleni atacul F0 are loc, în general, sub Flm, în graiul din Muntenii de Sus acesta se realizează, în general, chiar la nivelul Flm. Frecvenţa fundamentală F0 coboară cu o pantă mare pe CT, în special pe ultima silabă accentuată a enunţului – în graiul din Mureşenii Bârgăului, în timp ce în graiul bucovinean şi cel moldovenesc coborârea se realizează cu o pantă mai mică; cu excepţia enunţului de tip *twka* cu final oxiton, punctul cel mai de jos la care ajunge F0 este mai mic în cazul graiului moldovenesc decât al celui bucovinean.

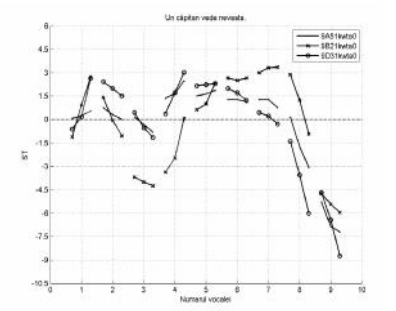
Accentul dezvoltat pe *un* în enunţul cu accent iniţial oxiton (de tip *kwta*) din graiurile munteneşti nu se regăseşte în graiul din Muntenii de Sus.

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

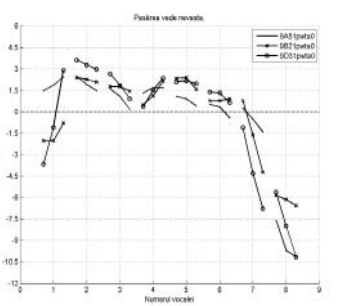
Tendinţa de emfatizare a SV în cazul informatorului din Prăleni (*kwta*, *twpa*) nu se regăseşte la niciunul dintre informatorii din celelalte zone.

Făcând abstracţie de valorile absolute, conturul intonaţional al graiului din Muntenii de Sus în enunţiativele afirmative merge cu cel din Prăleni.

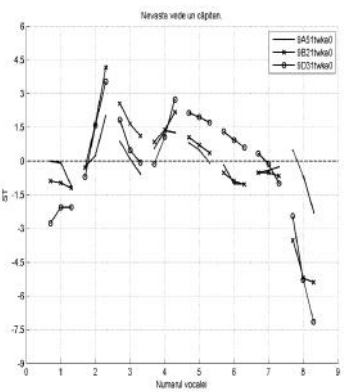
9A51kwta0 vs. 9B21kwta0 vs.9D31kwta0

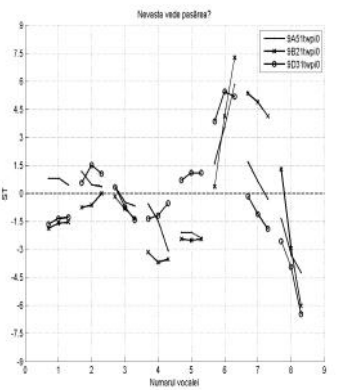
9A51pwta0 vs. 9B21pwta0 vs.9D31pwta0

9A51twka0 vs. 9B21twka0 vs.9D31twka0

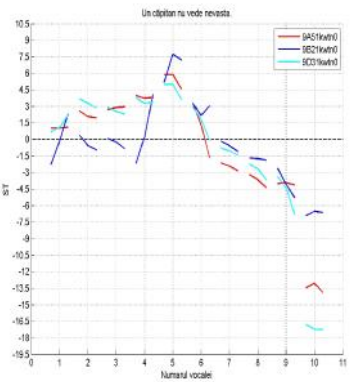
9A51twpa0 vs. 9B21twpa0 vs.9D31twpa0

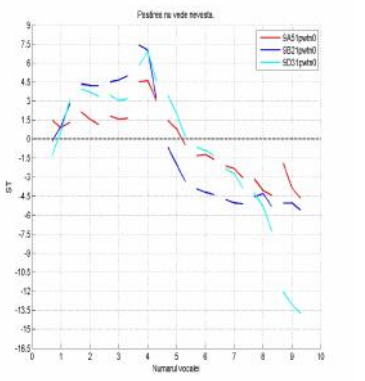
BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

3.2. Enunţiativele totale negative. Trăsătură comună în cele două graiuri munteneşti – emfaza adverbului de negaţie *nu* – se realizează, în grade diferite, şi în intonaţia graiului din Muntenii de Sus – în enunţurile de tip *kwtn* şi *twkn* vârful tonal pe negaţie este mai înalt în graiul din Muntenii de Sus decât în graiul din Mureşenii Bârgăului, dar mai jos decât în graiul din Prăleni. Specifică pentru conturul intonaţional din Muntenii de Sus este durata mult mai mare a vocalei accentuate a verbului şi coborârea mai abruptă intrasilabic şi pe silaba următoare a verbului (enunţurile *kwtn*, *twkn*, *twpn*). Atacul F0 are loc şi în cazul enunţiativelor negative sub Flm în graiurile munteneşti, în timp ce în graiul din Muntenii de Sus peste Flm, în apropiere de aceasta; punctul final al conturului este în toate exemplele mai jos la Mureşenii Bârgăului şi cel mai sus la graiul analizat. Cu toate aceste diferenţe, conturul intonaţional al graiului din Muntenii de Sus este şi în enunţiativele negative asemănător cu cel din Prăleni.

9A51kwtn0 vs. 9B21kwtn0 vs.9D31kwtn0

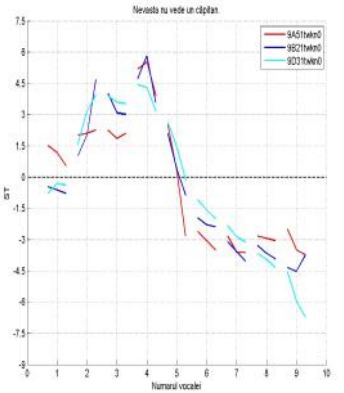

9A51pwtn0 vs. 9B21pwtn0 vs.9D31pwtn0

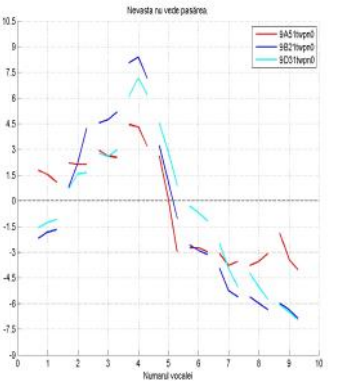

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

9A51twkn0 vs. 9B21twkn0 vs.9D31twkn0

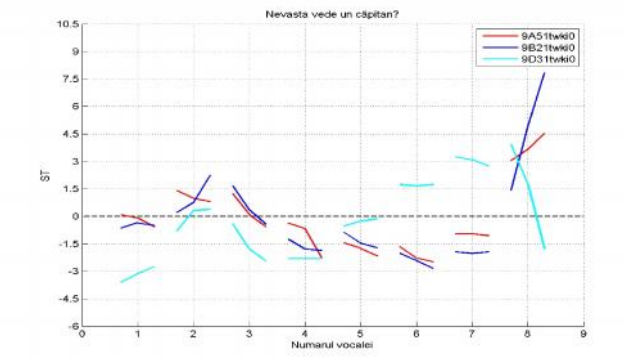

9A51twpn0 vs. 9B21twpn0 vs.9D31twpn0

3.3. Interogativele totale afirmative. Deosebirea fundamentală între contururile intonaţionale ale celor trei graiuri este evidentă în enunţul *twki*. Începând cu a doua silabă a verbului tonul fundamental urcă în trepte (*upstep*) şi apoi coboară pe ultima silabă acentuată a enunţului, la informatorul din Mureşenii Bârgăului, în timp ce la informatorii din Prăleni şi Muntenii de Sus, tonul coboară în trepte (*downstep*) şi apoi urcă pe ultima silabă accentuată.

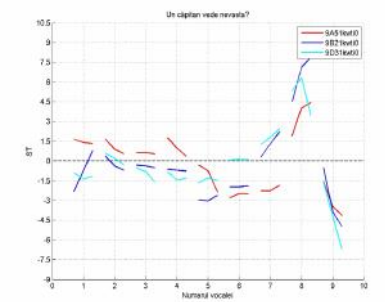
9A51twki0 vs. 9B21twki0 vs.9D31twki0

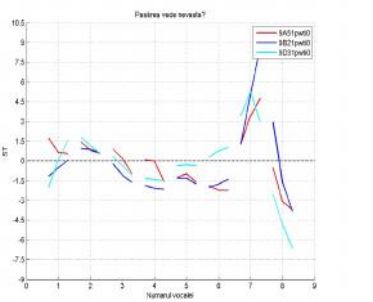
BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

La interogativele cu final neoxiton (*kwti*, *pwti*, *twpi*) F0 urcă pe secvenţa preterminală, ascensiunea terminându-se la un punct foarte înalt la informatorul din Prăleni, realizând un accent ascendent înalt, în timp ce la informatorul din Mureşenii Bârgăului, tonul realizează un accent circumflex ascendent-descendent înalt. CT coboară pe silaba/silabele posttonice, la informatorii din Prăleni şi Muntenii de Sus, în timp ce la informatorul din Mureşenii Bârgăului coborârea se realizează şi intrasilabic, pe vocala accentuată.

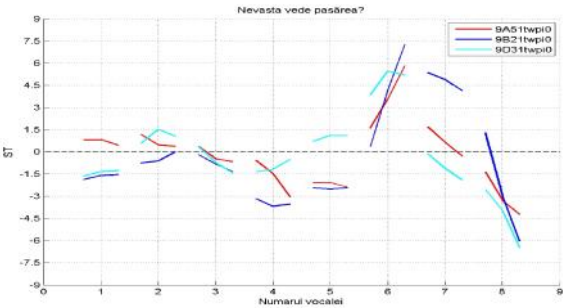
9A51kwti0 vs. 9B21kwti0 vs.9D31kwti0

9A51pwti0 vs. 9B21pwti0 vs.9D31pwti0

9A51twpi0 vs. 9B21twpi0 vs.9D31twpi0

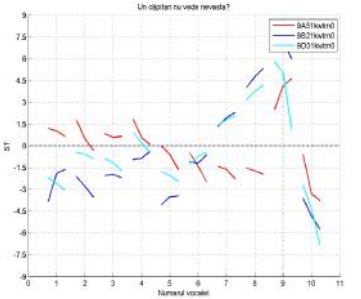

3.4. Interogativele totale negative au acelaşi contur intonaţional ca interogativele totale afirmative; unitatea tonală formată din

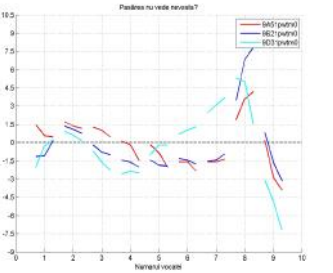
BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

adverbul de negaţie şi silaba accentuată a verbului *vé(de)* marchează, la un nivel coborât, limita sintagmatică. Pe silaba accentuată a verbului începe urcarea (Mureşenii Bârgăului), respectiv coborârea (Prăleni şi Muntenii de Sus).

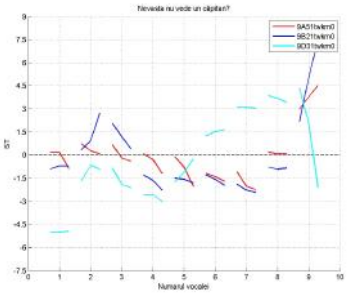
9A51kwtm0 vs. 9B21kwtm0 vs.9D31kwtm0

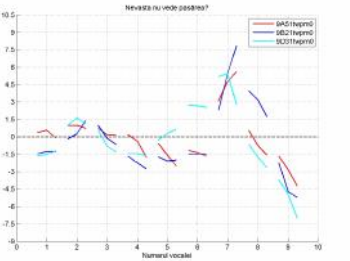
9A51pwtm0 vs. 9B21pwtm0 vs.9D31pwtm0

9A51twkm0 vs. 9B21 twkm0 vs.9D31twkm0

9A51twpm0 vs. 9B21 twpm0 vs.9D31twpm0

Concluzii

Analiza contururilor intonaţionale neutre din cele trei graiuri comparate – moldovenesc, nord-moldovenesc (bucovinean) şi ardelenesc – a reliefat existenţa a numeroase asemănări între graiul din Muntenii de Sus şi Prăleni, indiferent de modalitatea – enunţiativă sau interogativă, cu cele două variante – afirmativă şi negativă – enunţurilor analizate.

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

Asemănarea contururilor enunţiative afirmative neutre este confirmată şi de coeficientul de corelaţie relativ ridicat: 0.81 la *pwta*, 0.76 la *twka*. Diferenţele existente vizează punctul în care are loc atacul F0 –peste Flm la MS şi sub Flm la P – şi conturul terminal care coboară mai mult în enunţul de tip *pwta* la MS şi în enunţul de tip *twka* la P. Tendinţa de emfatizare a verbului, a constituentului final al enunţului sau a întregii SV, manifestată la informatorul din P, nu are corespondent la informatorul din MS, ale cărui contururi intonaţionale sunt neutre.

În enunţiativele negative, reliefarea adverbului *nu*, mai accentuată şi constantă la P, este mai evidentă la MS decât la MB; coeficientul de corelaţie variază între 0.89 şi 0.94 (enunţurile *pwtn*, *twkn*, *twpn*).

Informatorul din Mureşenii Bârgăului realizează modelul *ardelenesc* în ceea ce priveşte conturul intonaţional al interogativelor totale – contur preterminal ascendent, urmat de conturul terminal descendent înalt, diferit de al informatorilor din Muntenii de Sus şi Prăleni: contur preterminal descendent, apoi ascendent pe silaba accentuată (în cazul finalului oxiton, conturul este descendent-ascendent) şi descendent pe finalul enunţului (contur descendent-ascendent-descendent pentru enunţurile cu final neoxiton). Graficele şi mai ales coeficientul de corelaţie arată că cea mai mare asemănare există la interogativele cu final oxiton: 0.91 la *twki* şi mai mică la enunţurile cu final neoxiton: 0.83 la *pwtn*, 0.78 la *twpn*, faţă de coeficientul de corelaţie între conturul intonaţional ardelenesc şi cel moldovenesc – 0.03 la *twki* (final oxiton), 0.54 la *kwti*, 0.70 la *pwti* şi 0.74 la *twpi*. Interogativele totale negative urmează acelaşi model ca interogativele totale afirmative – iar coeficientul de corelaţie îl confirmă – se situează între 0.90 (*twkm*) şi 0.84 (*twpm* şi *pwtm*), în cazul graiurilor din Moldova şi Bucovina, şi între –0.01 (*twkm*) şi 0.67 (*twpm*).

Acknowledgement. Rezultatele prezentate în acest articol au fost obţinute cu sprijinul Ministerului Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale prin Programul Operaţional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013, contract POSDRU/ 89/1.5/S/49944.

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

BIBLIOGRAFIE

AUI = „Anuarul Universităţii «Alexandru Ioan Cuza»”, Iaşi, 1955 şi urm.

Celdrán *et alii* 2008 = Eugenio Martínez Celdrán, Ana Ma. Fernández Planas, Paolo Roseano, *Aproximación al estudio de la entonación de la región de Murcia: Caravaca de la Cruz y Bullas*, în Turculeţ (ed.) 2008, p. 75–92.

Dascălu Jinga 2008 = Laurenţia Dascălu Jinga, *Organizarea prozodică a enunţului*, în *Gramatica limbii române*, II. *Enunţul*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008, p. 946–991.

NALR – Moldova şi Bucovina. Date = V. Arvinte, S. Dumistrăcel, Ion A. Florea, Ion Nuţă, Adrian Turculeţ, *NALR – Moldova şi Bucovina. Date despre localităţi şi informatori*, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R., 1987.

Turculeţ *et alii* 2003–2004 = Adrian Turculeţ, Luminiţa Botoşineanu, Ana Maria Minuţ, *Cercetări acustice asupra unor aspecte regionale ale intonaţiei*, în AUI, serie nouă, IIIe. Lingvistică, tom XLIX–L, 2003–2004, p. 557–576.

Turculeţ *et alii* 2008 = Adrian Turculeţ, Luminiţa Botoşineanu, Ana Maria Minuţ, Constantin-Ioan Mladin, *Aspects de la variation diatopique de l’intonation au niveau de la langue roumaine standard*, în Turculeţ (ed.) 2008, p. 21–72.

Turculeţ (ed.) 2008 = Adrian Turculeţ (ed.), *Aspects de la variation diatopique de l’intonation dans le domaine roumain et roman*, Iaşi, Editura Universităţii «Al. I. Cuza»”, 2008.

ASPECTS OF THE DIALECTAL INTONATION IN MUNTENII DE SUS
(*Abstract*)

Starting from the researchers’ observation that the idiom used in Muntenii de Sus has phonetic features specific to Ardeal and Bucovina, in our communication we bring arguments for confirming the hypothesis that the migration of population didn’t occur directly from Ardeal but indirectly, through Bucovina. This study follows the objectives and methodology of AMPER. For our study we have used the material from the AMPROM archive (the surveys have been elaborated by Adrian Turculeţ and the data have been processed by Oana Panaite and Adrian Turculeţ). From the fix corpus we have kept the statements with SVO syntactical structure, without syntagmatic extensions, having in initial or final position oxytone, paroxytone and proparoxytone words, presented in affirmative and negative versions, according to the two forms – declarative and interrogative: – kwt: *Un căpitan vede nevasta (A captain sees the wife)*; – pwt: *Pasărea vede nevasta (The bird sees the wife)*; – twk:

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)

Nevasta vede un căpitan (The wife sees a captain); – twp: *Nevasta vede pasărea (The wife sees the bird)*.

The analysis of the neutral tonetic contours from the three compared idioms: from Moldavia, Northern Moldavia (Bucovina) and Ardeal – has emphasized the existence of multiple resemblances between the idiom used in Muntenii de Sus (Moldavia) and Prăleni (Bucovina), regardless of the manner of the analysed statements.

CUVINTE-CHEIE: *intonaţie, contur intonaţional neutru, corelate acustice*
KEYWORDS: *intonation, neutral intonation contour, acoustic correlates*

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iaşi,
Departamentul de Cercetare Interdisciplinară în Domeniul Ştiinţelor Socio-Umane,
Iaşi, str. Lascăr Catargi, 54
oana.beldianu@uaic.ro

BDD-V719 © 2012 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 22:55:48 UTC)